

la humanitat

XVII ANIVERSARI
D'ESQUERRA
REPUBLICANA
DE CATALUNYA

Fundador: Lluís Companys

SEGONA EPOCA
ANY V. Núm. 6

Registrado como artículo de 2a. clase en la
Administración de Correos de México, D. F.

Editor E. R. de C.
Uruguay, 49

Març de 1948
Mèxic, D. F.

19 de març de 1931 - 19 de març de 1948

Esquerra Republicana de Catalunya ja té disset anys. Al néixer fou rebuda amb el somriure mofeta dels "grans" de la política catalana; fou una rialleta de conill molt curta. L'acolliment entusiasta que feu el poble al nostre Partit l'anà esmoreint i el triomf electoral del 12 d'abril, del que restava del posat burleta, en feu una ganyota d'astorament. Dos dies després l'astorament esdevingué, segons els casos, indignació o pànic; el temps va esvaïr la por, però no ha pogut apaivagar l'enig del fracàs.

Molts dels que feren de catalanistes en la monarquia i en la dictadura de Primo de Rivera encara no han perdonat a Catalunya el refús que els feu en aquell 12 d'abril; seua rancúnia es concretà i concentrà en Esquerra Republicana de Catalunya. D'allavors ençà, per ells no hem estat els vencedors de res, però sí els culpables de tot; ni l'agraïment a la nostra generositat ha fet minvar el seu resentiment. Més que adversaris han estat enemics i pitjor encara, sovint s'han aliat amb els que des de fora del clos de la Pàtria i des de sempre, de la nostra supeditació forçada n'han fet la seva vanitat major. L'anada a Madrid de l'Institut Català de Sant Isidre demanant ajut contra la Llei de contractes de coneure aprovada pel Parlament de Catalunya és prova irrefutable de traïdoria.

Nosaltres, convençuts que els "grans" eren ben petits per capir la grandesa del Partit acapdilat per Francesc Macià, potser podrem oblidar; la història no pot perdonar-los; han fet massa mal a Catalunya.

Nosaltres posarem en l'altar de la Pàtria, amb tota veneració i respecte a Enric Prat de la Ribera; el doctrinari. Ells mai es sentiren presidits per Francesc Macià i Lluís Companys. D'aquesta diferenciació en fem el nostre orgull.

Eren catalans, es deien catalanistes i fins en feien quan manaven; després, des de la República, si poguessin oír la seva conciliència en una quietud sense odi, alguns, s'esfereïren de les seves culpes.

Vetaquí el primer obstacle, i dels més grossos, amb que ha topat el nostre Partit en la seva tasca per Catalunya.

* * *

El dia 14 d'abril de 1931, Festa Major de la Pàtria, mentre el poble perdia el seny en una disbaixa d'alegria, a les nou del vespre, un grup de destacats "obreristes" intentaren usar el micròfon de Ràdio Barcelona per declarar, per l'endemà, la vaga general revolucionària; no pogueren dur a cap la seva intenció perquè E. R. de C. guardava les comunicacions radiofòniques, l'amenaça, però, subsistia i per eliminar-la, la Presidència de la República Catalana decretà que el dia 15 fos Festa Nacional.

L'altre modalitat d'obstacle que s'oposaria a les aspiracions del nostre Partit per Catalunya, apareixia també sense fer-se esperar.

Dies després del 16 de febrer de 1936 arribaren a Catalunya els Consellers de la Generalitat empresonats des del 6 d'octubre de 1934; la rebuda que els feu el poble fou la ratificació més xardorosa i definitiva dels sentiments que provocaren el triomf d'Esquerra Republicana de Catalunya el 12 d'abril de 1931.

El President Lluís Companys, malalt, esblanqueït, s'esforçava en mantenir-se dempeus en honor d'aquell poble que l'aclamava entusiàsticament. El President havia estat un magnífic representant de Catalunya pel seu coratge, per la seva dignitat irrefragable i per totes les virtuts cíviques mostrades en el perill.

Immediatament després de l'arribada apoteòsica, els líders "obreristes organitzaren un seguit de vagues i més vagues que cada vegada eren més seguides i violentes.

El poble català havia rebut als alliberats amb els braços oberts i amb un afecte immens i commovedor, només uns quants catalans i forasters esperaven la reinstauració de la Generalitat de Catalunya amb el puny clos i amb un gest d'odi.

Vetaquí l'altre impediment que privava a E. R. de C. l'acompliment del seu deure amb la Pàtria.

* * *

Aquests disset anys de vida han estat pel nostre Partit una inquietud constant; el neguit es convertí en greu perill quan el bienni negre i en la pitjor les tragèdies d'ençà del 19 de juliol de 1936.

Els elements que obstaculitzaren la curta etapa de govern d'E. R. de C. foren, també —no podia ser d'altra manera—, motius de la traïdoria feixista; amb l'un volia justificar-se i amb l'altre hi cercava recolzament. El que és cert, és que ambdós obeïen i es servien d'influències estranyes quan l'acatament al deure català els desplaça.

Disset anys atapeïts de malaures ens han fet una experiència adquirida amb tan de sofriment, que el seu record guiarà, forçosament, la nostra actuació futura. El nostre poble cal que marxi per rutes més clares, el camí d'ahir menava a l'abim; demà, si el recomencem, al final hi trobariem l'abim altra vegada.

Sabem que la posició ideològica d'E. R. de C. quasi justifica una oposició a cada costat; ambdues poden mereixer el gaudir dels drets democràtics que reclamem per nosaltres si acaten i respecten la voluntat popular, que és, per tots, el primer deure de ciutadania. A Catalunya la voluntat dels catalans és sobirana.

En totes les col·lectivitats nacionals, la llibertat mateixa priva de servir, encara, que sigui per interès de partit o classe, a altra col·lectivitat en perjudici de la pròpia. Arreu del món aquesta mena de duplicitat, avui patrimoni exclusiu dels totalitaris, és una indignitat. La cinquena columna —conscient o no— és la pitjor i la més vergonyosa de totes les immoralitats cíviques del nostre temps.

Els partits polítics forasters que actuen a Catalunya són com un intent d'humiliació a la col·lectivitat que els aixopluga.

No haurem arribat a bon terme en la consolidació nacional, fins que els "obreristes catalans tinguin organismes de defensa proletària autòctons; dirigits des de Madrid o de més lluny, sempre corren el risc d'ésser llençats contra d'ells mateixos.

La nostra catalanitat és ampla i generosa, no es migra pas en un xovinisme egòlatra i repel·lent, però no és feble; ara és més forta que mai.

Complirem —el nostre passat n'es penyora— el pacte de convivència que signem amb els altres pobles hispànics i acceptem de bon grat la interdependència que la pau i el millorament de la vida del món exigeixi a cada col·lectivitat. Catalunya endins només ens sentirem germans dels que estímin a la Pàtria com a una Mare, cadascú a la seva manera, però tots com a fills.

Catalunya enfora ens esforçarem en ésser la família més abnegadament universal.

EN COMMEMORAR . . .

Per si tingués acompliment el nostre més fervorós desig i aquest fos l'any de l'alliberació deixen-me adreçar uns mots a aquesta terra mexicana que mai no estimarem prou bé... En nom d'Esquerra Republicana de Catalunya vull retre homenatge a tots els herois de la independència mexicana i als homes generosos que governen la República, i faig prometença solemne que arreu i sempre estimarem i enaltirem a la Pàtria que ens ha acollit com una mare en el nostre exili.

Afirmar rotundament que Catalunya necessita dels ideals d'Esquerra Republicana, no és un excés d'afecte pel nostre partit, ni una pretensió desmesurada de les nostres conviccions patriòtiques, polítiques i socials. Tinc la seguretat que aquesta afirmació és l'expressió d'una veritat bàsica i vital imprescindible pel retrobament, la consolidació i l'expansió de la grandesa catalana.

Estic convençut, fermament convençut del triomf en el futur.

Sé, que si arreu de la terra els homes arribessin a retorçar-se, com les oliveres centenàries, en els odis més brutals; que si la humanitat es buidés de virtuts i afectes, i restés, com un sol sense tebior ni llum, junyida només per la rancúnia i la malfiança; que si tots els odis que ara van d'ací d'allà, com llençadores teixint temences, arribessin a embolcallar l'univers... Sé, que si aquesta visió esgarrifosa dantesca esdevingués realitat, els principis morals, socials, polítics i patriòtics d'Esquerra Republicana renaixerien, s'arrelarien, creixerien altra vegada i triomfarien... i es neulirien en la presó de l'enyorança altra vegada, també, si novament intentessin humanitzar als despotes, usant, únicament, la força de la raó.

La bonesa infinita d'en Manellic és magníficament humana, perquè davant del llop sap ésser home i heroi! Vis demòcrates del món i nosaltres més que cap altre, n'hem de prendre exemple d'en Manellic; no volem pas deixar d'ésser bons ni d'estimar menys a la Marta. Però ara ja sabem que hi han llops; n'hem sentit tot el dolor de les dentellades i tot el fàstic del seu baf damunt la carn i l'esperit de Catalunya.

Cal que això no passi mai més. Hem de defensar la dignitat i la llibertat de Catalunya amb els ideals entre els homes i com a llops entre els llops.

Si aquests anys d'enyorança ens servissin per enfortir-nos en la fe dels nostres principis, i el dolor de llunyania dels grans amors que ens guarda la terra Mare ens feu millors defensors de les glòries de la Pàtria, benèfit sigui l'exili nostre.

Si fos així, nosaltres, gent d'Esquerra Republicana de Catalunya, ara, aquí, podríem acomiadar-nos d'aquesta commemoració del XVII aniversari de la fundació del Partit, esguardant vers l'indret des d'on la Pàtria ens acompanya, sense recança i sense temença, i en l'agredolç de la festa i el record, festa com de gran família i record per aquells que sense ser-hi hi són també, que hi seran ja per sempre més com fent una gran sardana entorn de l'Avi millor de totes les famílies humanes, fem prometença de fidelitat als nostres Principis Bàsics amb dos crits de pau pels homes i de guerra als llops: VISCA ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA!!! VISCA CATALUNYA LLIURE!!!

RECORDANT Petit comentari

Per MIQUEL SANTAJO

Per A. ESCOFET

Traïnt un íntim propòsit, no he sabut negar-me a l'estimada invitació dels companys dirigents d'Esquerra, a Mèxic, per a escriure uns mots en aquest número especial de LA HUMANITAT. Apart de què m'és molt difícil substraure'm als requeriments de l'amistat, hi havia per això una raó de pes tractant-se de recordar la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya. A mesura que passa el temps s'afirma en nosaltres la convicció de què aquella assemblea republicana que va celebrar-se a Sans l'any 1931, no va ser un fet anecdòtic de la política, sinó un fet de màxima transcendència per Catalunya i per fora de Catalunya. La història ho dirà algun dia amb una serenitat que avui no seria possible.

Contràriament el que s'ha dit moltes vegades, l'Esquerra no va ser fruit d'una improvisació. Va ser l'eclosió de l'obra de propaganda republicana de mig segle, integrada durant la dictadura de Primo de Rivera d'un esperit de catalanisme fervorós, entusiasta i fecund. I va tenir de primer antuvi la qualitat de generositat, que és traduïda en les deliberacions i els parlaments dels centenars de delegats de les contrades de Catalunya, abrandats per la fe i la decisió de donar a la Pàtria un instrument per acabar amb el marasme social, polític, econòmic i cultural que l'ofegava. Cal afegir a això el fet de què presidís aquest naixement, en forma mig clandestina, dos infatigables lluitadors, avui benemèrits de Catalunya: Francesc Macià, retornat de l'exili i Lluís Companys, alliberat de la presó.

En aquest ambient i amb aquell propòsit va elaborar-se la síntesi de la doctrina del Partit, que neixia definida en els principis Bàsics, que una altra onada d'entusiasme i de bona fe ha reeditat a Mèxic. Sospiem que aquells que

els llegeixin o rellegeixin hi trobaran encara substància sobrada per a fer llarg camí sota la mateixa bandera.

Inspirant-se en ells Esquerra Republicana de Catalunya va fer una obra que no té parí a casa nostra: va afirmar la personalitat de Catalunya i li va donar l'instrument per expansionar-se; va iniciar les institucions jurídiques pròpies; va iniciar les reformes socials per a alliberar i dignificar al treballador de la ciutat i del camp; va multiplicar els centres de cultura i de protecció als infants amb independència del seu origen i de la seva situació econòmica. Tot això val la pena de què sigui recordat, però ja potser seria millor que anéssim pensant en projectar la manera de continuar-ho ben aviat amb una obra de redreçament per esmenar les malvestats de la tirania i donar satisfacció a les nobles ambicions de les generacions noves.

Per aquesta nova empresa de realitzacions no ens cal pensar en una nova doctrina. Els PRINCIPIS són suficientment amplis per ajustar-se als imperatius dels temps i altres circumstàncies. Tant és així que quan en hores de sol·letat hem cercat una imatge que tradís aquest sentit, se'ns ha aparegut sempre aquella en què Joan Maragall, el nostre gran poeta, describia en termes admirables "El temple que neix" d'en Gaudí, referint-se a la Sagrada Família... Una obra oberta a l'infinit, que no s'acaba mai, on hi caben a col·laborar-hi una generació darrera l'altre en íntima comunió per a vestir una Catalunya cada dia més bella, més lliure, més humana, més rica i més feliça.

No desertem, doncs, de l'ESQUERRA! Disposem-nos a continuar la seva obra amb tan de seny com fermesa, sota el guiatge de l'esperit immortal dels dos primers Presidents de Catalunya, en Francesc Macià i Lluís Companys.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA va fundar-se per a donar a la nostra Pàtria la força política d'un Partit que aplegués tots els homes que sentissin les naturals aspiracions nacionals catalanes i d'idees republicanes i liberals, per en la convivència amb els pobles hispànics, treballar per conquerir la llibertat plena de Catalunya, en tots els ordres, i en un futur més o menys immediat.

Els resultats de la fundació d'E. R. de C. van ser: el triomf esclatant en les eleccions del 12 d'abril del 1931; la proclamació de la República el dia 14; la reconeixença de la personalitat de Catalunya, i l'aprovació i promulgació de l'Estatut amb la consegüent restauració de la GENERALITAT. Es de remarcar, al nostre entendre, que un dels millors resultats va ser el que els catalans refermessin, dins el seu esperit, les virtuts cíviques inherents a tot ciutadà que estima la seva pàtria.

E. R. de C. deu mantenir, durant l'exili, una actitud digna, com digna és la seva història, i consegüent als seus principis, recolzada per la unitat ferma entre els homes que integren el Partit, per tal que el món, orb del tot des de la implantació dels primers governs totalitaris, vegi que existeix un poble amb un Partit que és dels que veritablement encarnen els ideals d'entesa humana dins de normes civilitzades. Hem de tenir present que hem estat foragitats de la Pàtria perquè volem l'abolició de totes les tiranies. La nostra actitud ha d'anar acompanyada del respecte i agraïment vers els pobles, Mèxic a la davantera, que han tingut una visió clara del nostre problema.

Com que els principis del Partit tenen l'avantatge de ser d'aplicació immediata i estant plens de possibilitats pel futur, ells ens assenyalen la manera

(Passa a la pàg. 4)